

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
1946 május 27

Szerkesztőbizottság: BENEDEK MARCELL, KACSÓ SÁNDOR, KÓS KÁROLY
Felelős szerkesztő: BALOGH EDGÁR

Hétfő
III. évfolyam, 117. szám

Egységet a tiszta szellem védelmében

Írta: KACSÓ SÁNDOR

„Vigyázzunk! Ahol a vérvád megjelenik, ott nemcsak a zsidóság forog veszélyben, hanem a demokrácia is”.

Az erdélyi zsidóság „Egység” című központi lapjában írja e komoly figyelmeztetést Elekcs Miklós dr. S nemcsak a zsidók számára írja, mert „nincs külön zsidó demokrácia, csak egy van: az együttélő népek demokráciája... Ha a zsidóság keresi az igazát, azt nem a magyarsággal és a románossággal szemben találja meg, hanem a magyar és a román demokráciával együttműködésben”.

Elekcs dr. komoly figyelmeztetése, sajnos, veszélyt jelzően időszéri. A vérvád képleten meséje ismét megjelent. Sajtóban, közéletben felvettük vele a harcot, de a tajté és a közélet alatt mélyen zavaros árnyalatok kavarnak a tömegben s ez a kavargás olyan örvényeket rejteget, melyekben az éppen a dolgozó tömegeinkre épített demokrácia legtisztább értékei süllyedhetnek el. Oh jaj, nagyon, de nagyon kell vigyáznunk s nagyon, de nagyon higgadtakunk, bölcsesnek s körültekintő embereknek kell lennünk. Zsidóknak, magyaroknak, románoknak egyaránt.

A fasizmus rengeteg mérgező anyaga ott van még tömegeink lelkében, idegeiben, érzelmeiben. A fajdög s a belőle fakadó számos gyászos következmény nem párolgott el azzal, hogy a harctereken megsemmisítő vereséget szenvedett. A faji megkülönböztetés törvényesítése az utasonyi ösztönök legőjtjét szabadította fel. A felszabadított harcászati vágy tovább virágozik s a nacionalizmus olyan szennyes indulatokkal teletöltött, hogy megdőbvenve tekint rá az, aki tudja, hogy valamikor tiszta és szép szabadságunk volt, amelyért az emberi haladás gondolatának legragyogóbb hősei áldozták életüket. Igen, a fasizmus vereséget szenvedett a harctereken és a politikában, de nem mondhatjuk még azt, hogy a demokrácia tisztult és emberséges szellemisége már győzelmet aratott a közéletben, a társadalmában, az emberek lelkében — a tömegekben. S ez a hányósság, ez a még el nem ért eredmény a legnagyobb és legkomolyabb gyöngéje demokráciánknak. Szinte azt mondhatnók, hogy szervi baja, hiszen éppen azokra a tömegekre kell építenünk, amelyeket még magunkban hordozzunk a fasizmus fertőzését.

Elekcs dr. azonban a jétkbuvár avatott lelkintetével még mélyebbre is lát. A fasizmustól örökölt fertőzések mellé még újabb beteg lelki tényezők is jártnak. Kétségtelen: kofektív leiki büntudat van tömegeinkben. Lehetetlen is volna, hogy az ártatlanul elpusztított ezernyi zsidó gyermek, asszony és férfi kísérel emléke ne nehezédnek vissza azokra a népekre, amelyek alattánul is részesei voltak ennek a példátlan tömeggyilkosságnak azzal, hogy nem tudtak, vagy nem mertek ellene tenni; semmit. A büntudat pedig féjemet, rettegést szül. A „szemet-szemért, fogat-fogért” ősi bosszúállási forma emjéke valóban kijértette vált. S ebben a kísértetjárásban a tömeg hajlamos a rémületre, hajnamos annak a feltételezésére, hogy a zsidók most elvesztett gyermekeikért gyermekeiket követelnek a bosszúállás pogány oltárára.

De az elszüvedett sérelmek sem maradhatnak hatástalanok. A zaklatott lelkialla-pothól a zsidóságban is maradtak hisztériák, amelyekből megszületett az általánosítási hajlam, az egyéni elégtétevevés elhamarkodott ejszántsága, az önbráskodás konok gyűlölete. A „bizalmatlanság légkőre” még vajóban nem oszlott el s az ebből fakadó hibák sokszor érthetően, sokszor gonosz mesterkedések eredményeként tekozzák azt a hisztériát, amely aztán nagyon alkalmas arra, hogy mindkét oldaton növejjék a szembesítés — szükségérzetét, maj sércsmékké jászva ki azt, ami a mult elkövetett bűnelből tán büntetésként háramlik vissza ráink.

E sorok írója husz éven keresztül zsidó barátával együtt harcolt „magyar” és „zsidó” bűnök ellen. Ezek a bűnök pedig nem magyar és zsidó bűnök voltak, hanem emberi bűnök, amelyek végeredményükben együtt kergettek abba a szörnyű emberi ej-

tévelyedésbe az itt élő népeket, amelyet fasizmusnak nevezünk. E sorok írója zsidó barátával együtt követejte folyton azokat a „zsidó” és „magyar” erényeket, amelyek voltaképpen nem is nemzeti erények voltak, hanem emberi erények s amelyek sürgetésével fokozódó rémületben kísérelte meg megállítani az akkori demokrácia lefelé zuduló szekerét. Kisebbségek voltunk mind a ketten s vész ülte meg idegeinket. Tudtuk, hogy a demokráciában élő emberségesség eszméjének kivégzése egyaránt tászt mindkettőnk az akkor szinte elképzelhetetlen megpróbáltatások fejt. Félelmünk igazolódott. A zsidóság Kálváriára vezető útján, léptei nyomában jártunk mi is. A magyar nép éppen úgy megszenvedte az Antonescu-rendszert, mint a román a Horthy-rendszert s mindkét szenvedő nép tudta, hogy a szenvedő zsidó véres lábnyo-

mult kell követnie, amikor lágrakba zárták, vagy büntető századokkal küldték ki őket a nem kívánt, nem akart vérfürdőbe. Szörnyűek a mi fájdalomaink és veszteségeink most tudván-tudjuk már, hogy az az átkozott vihar tépett meg ilyen kegyetlenül bennünket is, amelynek első lökése a zsidóságra zudult s amelyet — szabad-e erről valaha is megfeljedezni? — együtt nem tudunk elhárítani.

„De nincs külön demokrácia, csak egy van: az együttélő népek demokráciája”. Ez már tanulság, amelyet most látunk ilyen tisztán. A „kisebbségi” népeknek külön okuk is van félni a demokráciát! — Így tudjuk akkor. Most már látjuk, hogy féltett kínese az a többségi népek is s mi is csak akkor tudjuk a magunk és mindnyájunk számára megerősíteni, ha együtt vagyunk valamennyien: mind az együttlakó

népek. S még ennél is pontosabban: mind az az együttlakó népekből, akik vajóban a demokráciáért, a demokrácia tiszta szellemiségének a védelméért küzdenek azok ellen az erők ellen, amelyek ott lapulnak még bizalmatlanság, rémület, érthető vagy mesterségesen is tenyészített hisztéria formájában azokban a tömegekben, amelyekre korszerű demokráciánkat építenünk kell.

Bűnhődjenek a bűnösök! De védjük ki az egyéni bosszúállás, az önbráskodás, a gyűlölet elhatalmasodását, mert ezek vésszesen szorítják vissza népi és társadalmi életünket a fasizmus mérgezett légkörébe s ezzel a reakció, a riasztó mult előretörésének nyújtunk csak lehetőséget. Kell a tisztaközli törvényülés, hogy a bűnösök megbűnhődjenek, társadalmi életünknek azonban az a feladata, hogy sürgösen megteremtse az együttélő népek demokratikus erőinek szilárd harcosséget a tiszta és emberséges élet védelmére, mert ime, újra megjelent a vérvád meséje, amely arra figyelmeztet, hogy nemcsak a zsidóságnak, hanem a demokráciának is készen kell állania a mult kísérteteinek visszaiűzésére.

Az amerikai munkássztrájk következtében

Negyvenötmillió európai ember nem jut a jövő héten kenyéradagjához

BCU Cluj / Central University Library

Rendkívüli ülésre hívták össze az amerikai szenátust

WASHINGTON. — Az Egyesült Államok keleti részeiben teljesen megbénult a vasúti forgalom, mert 250.000 vasúti munkás sztrájkba lépett, magasabb bért követelve. A sztrájk szombatira virradólag ártérjedt a Csendes-óceán partvidékére is.

A helyzet olyan súlyos, hogy maga Truman elnök rendkívüli intézkedéseket fogantatosított a sztrájk megszüntetésére. Az elnök rádióbeszédet intézett a sztrájkoló munkásokhoz. Kijelentette, hogy már a februári sztrájkok idején a vasutasok órabérének 16 centről 18 és fél centre való felemelését ajánlotta. Akkor a vállalatok el is fogadták az ajánlatot s husz szakszervezet közül tizenhatszint magáévá tette azt. Két szakszervezet képviselői azonban — az elnök szerint — egyéni érdekeiket elébehelyezték minden más szempontnak.

Truman esetelte a sztrájk súlyos következményeit a gazdasági életben és a nemzetközi élelmezési helyzetben. A munka leállítása máris érezteti hatását, amennyiben eddig száz nagyjüzem termelésének megakadást jelentették.

Ami az élelmezési helyzetet illeti —

mint az elnök mondotta — az Egyesült Államokban ez csak súlyosnak mondható, de az európai országokban tragikus. Európában vannak olyan országok, ahol a lakosság alig egyharmadát kapja az amerikai átlagpolgár által fogyasztott élelmickeknek.

— Ha a sztrájk tovább tart — monda Truman — százezer tonna gabonát nem tudunk Európá felé utnak indítani és a jövő héten negyvenötmillió ember kenyér-ellátása megszűnik.

— Kétségbe vonom, hogy a szakszervezeti tagok tudatában lennének elhatározásuk súlyos voltának. Ha a sztrájkot nem hagyják abba, a hadsereg műszaki osztagaihoz fogok folyamodni — fejezte be eszédét Truman elnök.

Az elnök ultimátumot adott át a vasutasoknak, hogy amennyiben szombat délután 4 óráig — délkelet-európai idő szerint este 11 óráig — nem állnak ismét munkába, úgy az összes rendelkezésére álló eszközökkel biztosítani fogja a vasúti forgalmat s katonai védelem alá helyezi a vasutakat. Az elnök már tárgya-

lásokat is folytatott Eisenhower vezérkari főnökkel.

Ujabb jelentések szerint az elnök szombaton délelőtt kihallgatáson fogadta a kormány több tagját, délután pedig rendkívüli ülésre hívta össze a szenátust. Határozatait mindezekig nem hozták nyilvánosságra.

Legujabb jelentések szerint Stijlman dr., aki Truman elnök megbízásából tárgyal a vasutasok szakszervezeteinek megbízottjaival, kijelentette, hogy nem reméli a sztrájk közeli abbahagyását. A fűtők és fékezők érdekképviselőik útján közölték, hogy azonnal fejvesztik a munkát, bárki vezesse is a vonatokat.

Abdullah emir lett Transzjordánia első királya

LONDON. — (Rador) Abdullah transzjordániai emirt szombaton kikiáltották országának első királyának. Transzjordánia ezzel formálisan önálló állammá jett. Az új király kijelentette, hogy csatlakozik az Egyesült Nemzetek eszméjéhez s jóviszonyt kíván fenntartani szövetségeseivel, Angliával

Öt napon belül jelentkezniük kell az abszontistáknak

A német állampolgárok vagyontárgyaikat be kell jelenteni

KOLOZSVÁR. — Az Ellenséges Vagyontárgyok Kezelő Vármegyei Hivatal 272—1946 szám alatt lapunk útján a következő rendeletet közli:

Felhívjuk az összes olyan román állampolgárságu távollévőköt (abszontistákat), akik eddig nem állították ki a korábbi felhívások alapján egyéni lapjaikat, hogy saját érdekükben állítsák ki és nyujtsák be e felhívás közzétételétől számított öt nap alatt egyéni lapjukat az Ellenséges Vagyontárgyok Kezelő Hivatalhoz, a vármegyházán, a 8. számú szobába.

Az egyéni lapokat az érdekelték kérésére a polgármesteri hivatal a lakóhely szerint illetékes területi közigazgatási kirendeltségek vagy a jegyzőségek útján állítja ki. Az érdekelték a kiállított egyéni lapot a fenti határidő alatt okmányokkal és emlékirattal felszerelve — amelyben jogaik védelmét feltetik le —, nyujtsák be. Kötelezően csatolandók a következő okmányok: telekkönyvi kivonat A, B és C lappal. Lakbizonylat az 1944. évi szeptember 12-től a jelen időig, kiállítva a bejelentő hivataltól, a polgármesteri hivataltól, illetve az illetékes kerületi közigazgatási kirendeltségtől. Állampolgársági bizonyítvány az 1945. évi törvénynek megfelelően. Politikai magatartást igazoló bizonyítvány, a rendőrkvesztura vagy a csendőrhatalóságok részéről kiállítva.

Mindenki, akinek birtokába bármilyen címen német alattvalók — német állampolgárok — tulajdonát képező ingatlan vagy ingatlan javak vannak, vagy ilyenek létezéséről tudnak, kötelesek ezt 5 napon belül írásban vagy szóban az Ellenséges Vagyontárgyok Kezelő Hivatalánál bejelenteni.

Tájékoztásul közöljük, hogy német alattvalóknak tekintendők mindazok, akik német utlevéllel rendelkeztek, függetlenül attól, hogy német, osztrák, vagy esch származásúak. Következésképpen az összes osztrák és csehszlovák állampolgárok, akik az 1938. év után német utlevéllel rendelkeztek, német alattvalóknak tekintendők. Azok a román nők, akik német alattvalókkal kötöttek házasságot és házasságlevelükbe bejegyeztették, hogy továbbra is fenn kívánják tartani román állampolgárságukat, nem tekintendők német alattvalóknak, viszont azok a román nők, akik ezt a fenntartást házasságlevelükbe nem iralták be, elvesztették román állampolgárságukat és férjük állampolgárságát nyerték el.

Mindazokat, akik a közölt határidő után nem teszik meg a bejelentést és a valós helyzetet eltitkolják, a fegyverzetleni szerződés szabotálásáról szóló törvény rendelkezése szerint megbüntetik.

A rendeletet Vasile Pogacanu megyefőnök és Mircea Balomiri, az Ellenséges Vagyontárgyok Kezelő Hivatalának főnöke írták alá.

ASSZERBEJDZSÁN: a nagyhatalmi érdekek ütközőpontja

és a csendőrség segítségével akarják továbbra is elnyomni az asszerbejdzsán népet

Az „ezüst croszlán birodalmában” — ahogyan Perzsiát nevezik keleties színes-séggel — a XVIII. század végén Aga Mohamed Khán uralkodott, aki Teheránban valamennyi ellenségének kitépette a szemét és megmérte, milyen sulyu ez a szörnyűség és barbár zsákmány.

Az önkényuralom ilyenféle rémtettei nem voltak szokatlanok százötven esztendővel ezelőtt más országokban sem. Perzsiában, különösen Asszerbejdzsánban azonban, máig háborítatlanul hatalmas-kodhattak a nagyurak.

Mit látott Szergejev Asszerbejdzsánban?

Szergejev, a moszkvai „Novoje Vremja” cikkírója, aki a múlt év végén tett látogatást Asszerbejdzsánban, leír több kivívó főúri önkényeskedést. Megállapítja, hogy az asszerbejdzsáni nagyurak minden lehető és megengedett eszközt igénybe vesznek földbirtokaik és politikai hatalmuk megőrzésére. S ami a legjellemzőbb, ezekben a törekvésekben legerősebb támogatójuk a központi perzsa kormány tisztviselői kara, rendőrsége és csendőrsége.

A központi kormányzat eme megfizetett zsoldosai — írja Szergejev — oly erős védelmeszói a feudális nagybirtokos osztály érdekeinek, hogy az ereszakoskodó, tulkapásokat elkövető földesurak helyett azokat a vakmerőket büntetik meg, akik ezek ténykedését bírálni merészelik.

Asszerbejdzsán tartomány gazdasági és kulturális elmaradottsága a fentiek alapján könnyen érthető. A tartomány lakói közül például csak igen kevesen ismerik a perzsa nyelvet, a hivatalos használatban, a bíróságokon, sőt az iskolai bizonyítványok kitöltésénél mégis ezt kötelező használni.

A tartomány lakói túlnyomórészt földművesek, akik a nagybirtokosok földjét művelik. Eszközökkel kezdetlegesek, szinte történelemelőttiék s a megművelt földek hasznosbéré fejében a termés 35 százalékát kell a tulajdonosnak évente beszolgáltatniuk. Gyakran azonban a vetőmagot s a szükséges eszközöket is a földesuról kölcsönzi a paraszt. Ilyen esetekben nem egyszer a termés négyötödét kell beszolgáltatni.

Bár a tartomány ezüstben, cinkben s más nyersanyagokban meglehetősen gazdag, ipari téren még elmaradottabb, mint a földművelés tekintetében. A feudális reakció elnyom minden ipari kezdeményezést, melyben esetleges versenytársat lát.

Évszázadokkal volt hosszabb a közép-kor Perzsiában, mint a világnak bármelyik részén. A nép szenvedett és remélt. Különösen reménykedő volt a hangulat 1942-ben, amikor a szövetséges csapatok — angolok, amerikaiak és oroszok — elkergették trónjáról a fasiszmissal rokon-szenvező Reza sahot, „az ősi perzsa tradíciók őrzőjét”, valójában a nép elnyomójának meghosszabbítóját. De a különböző tartományok lakói nem mertek komoly megmozdulásba kezdeni. Egyedül Asszerbejdzsán népe, melynek már a múlt század óta a fátylahordozó szerepe jutott a perzsiai szabadságmozgalmakban, találta meg önmagát és követelte az öt megillető emberi szabadságjogokat.

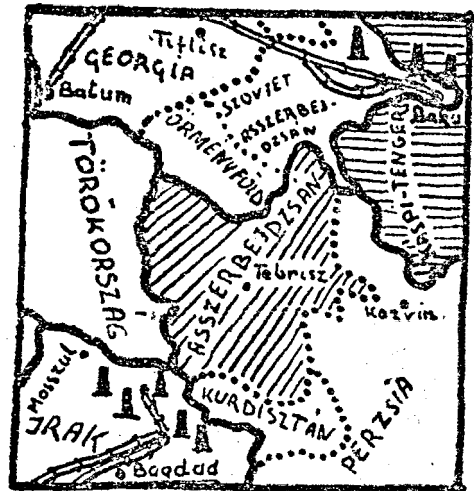
Eme törekvései a teheráni központi kormány részéről megtörtölt intézkedéseket váltottak ki. Egyeztető tárgyalások, fegyveres összecsapások kora következett ezután s ma már az asszerbejdzsáni kérdés a világpolitika legnehezebb problémái közé tartozik.

Olaj a világhatalmak küzdelmének háttérében

Az így azért vert fel olyan nagy port, mert a nagyhatalmak érdekei a legellenlétecskebbek ezen a területen. Sokan nem emlékeznek már arra, hogy amikor a szocialista forradalom és intervenció háború idején Oroszország ereje meggyengült, az angol diplomácia szovjetellenes beállítottságú „Kaukázusi államszövetség” akart teremteni, mely magában foglalta volna Örményországot, Georgiát és Asszerbejdzsánt. Már a fiatal szovjet rendszernek is sikerült azonban e tervek keresztülvitelét megakadályozni, annál is inkább, mert az e fajta törekvések az Anatóliába és Mezopotámiába vezető utakat fenyegették. Az angol imperializmus viszont a kínos Indiába vezető szárazföldi utvonalt akarta biztosítani a Földközi-tenger keleti partjaitól.

Emellett van Perzsiának egy olyan kin-

cse, mely valamennyi nagyhatalom szempontjából elsőrendűen fontos: a világ olajtermelésében a negyedik helyen áll. Az olajkutat legtöbbje feltárása óta az „Anglo-Persian Oil Company” birtokában van, mely az egész világot behálózó nagytőkés mammutvállalatnak, a Royal Dutch Shellnek az érdekkörébe tartozik. A részvénytöbbség egyébként a brit admirális és az Intelligence Service között oszlik meg. Perzsiát egykori diktátora, Reza sah, kikezdett ezeknek a vállalatoknak nagytőkés vezetőivel s ennek köszönhetette, hogy a szövetséges megszállás kez-

detén az angol konzervatív kormány hajlandó volt elkergetésébe beleegyezni.

Különben Reza sah uralma alatt építették meg a Kaspi-tengert a Perzsa-öböllel összekötő vasutvonalat s angol-amerikai pénzen korszerű olajvezetőket létesítettek. A főváros, Teherán kivénhedt negyedeit lebontották s pompás, nyugati stílusú épületeket emeltek helyébe. Az építkezések azonban Asszerbejdzsánra és a többi távolabbi országrészre nem terjedtek ki. A gazdaságilag modernizált, újjáépített ország politikailag reakciós maradt, sőt a sah a háború egy időszakában egyenesen Hitler karjaiba akarta kergetni népét.

Gavan Szultán: a realpolitikus

Perzsiá társadalmi és politikai felépítése az ország kiemelkedő egyéniségére:

Gavan Szultánra, a jelenlegi miniszterelnökre vár, akit Reza sah annak idején ötévi külföldi emigrációba, később birtokaira való száműzésébe kényszerített. Szultánah ugyan nem meggyőződéses baloldali, de feltétlenül realista politikus. A nagybirtokos-osztály tagja, azonban felismerte, hogy országának létét, a nagyhatalmi érdekköszöletközések s a belpolitikai villongások közepette, csakis a Szovjetunióhoz való közeledéssel, a demokratikus haladás megindításával s az asszerbejdzsáni nép jogainak megadásával biztosíthatja.

Mikor a szövetséges nagyhatalmak bevonultak Perzsiába s miniszterelnök lett, nyomban hozzákezdett eme programjának megvalósításához. Azok a körök azonban, akiknek nem állott érdekében egy Szovjetunió felé orientálódó perzsa kormány létezése, mindent elkövettek, hogy eltávolítsák őt az utból. Az ország gazdasági nehézségeit kihasználva, ez hamarosan sikerült is nekik. A következő kormányok irreális, a Szovjetszövetséggel szembehelezkedő politikája nyomán később ismét kiéleződtek a két ország közötti ellentétek. Ekkor újra Gavan Szultánah került a miniszterelnöki székbe s első útja Moszkvába vezetett.

Valamennyien emlékszünk még a Biztonsági Tanácsnak a perzsa helyzettel foglalkozó ülésére, Gromiko szovjet delegátus határozott viselkedésére s emlékezünk arra a nagyhatalmak közötti válságos helyzetre is, mely a vita folyamán előállott. A tanácsotagok körültekintő, békés magatartása megoldotta a háborus veszélyt s ezzel a perzsa reakció külpolitikai törekvéseire, melyek a nagyhatalmak közötti ellentétek kiélezésére irányultak, halálcsapást mérték.

Belpolitikai sikra fordította hát figyelmét a hatalma fenntartásáért küzdő klikk s az asszerbejdzsáni nép jogos kívánságainak teljesítését igyekszik most mindenáron szabotálni. Asszerbejdzsán nem akar elszakadni Perzsiától — mint ahogyan azt Peshavari, a tebrisi kormány elnöke többször hangsúlyozta —, de önkormányzatot követel s a minden embert megillető szabadságjogok biztosítását.

FAZEKAS ZOLTÁN

Rögtönítélő bíróság elé állítják

a magyarországi zsidóellenes terrortámadások tetteseit

BUDAPEST. — A szolnokmegyei Kunmadaras község volt fasiszta leventesegédoktatója ellen a karcagi Népbíróság eljárást indított. A vádlott hatszáz főnyi kísérettel jelent meg a népbírósági tárgyaláson s a tömeg hangosan tüntetett a tárgyalási teremben a demokratikus intézmények és a Népbíróság ellen.

Ugyanakkor odahaza, a faluban szélsőjobboldali elemek zsidóellenes izgatásba kezdtek és megrohanták a kunmadarasi zsidók házaikat. Az eddigi megállapítások szerint egy zsidó házaspárt agyonverték és nyolcvan zsidót súlyosan megsebesítettek. A magyar politikai rendőrség másnap körülzárt a községet és elfogta a kunmadarasi „pogrom” értelmi szerzőit is, akik náci és fasiszta magatartásukról közismertek. Eddig százhusz embert vettek őrizetbe az ügyvel kapcsolatosan.

Egyidejű jelentések szerint Székesfehérvárott a politikai rendőrség széleskörű razziaát rendezett, melynek során több fehérvári papnál fasiszta sajtótermékekre bukkant.

A vas megyei Celldömölkről jelentik, hogy a község határában fasisztaérzésű fiatal emberek a lovakat nyugodtan legeltető szovjet katonákra lövöldöztek. A magyar politikai rendőrség több fiatal embert letartóztatott.

Mint a budapesti rádió jelentette, a magyar kormány legutóbbi minisztertanácsán napirend előtt foglalkozott az ismeretes antiszemita megmozdulásokkal. Nagy Ferenc magyar miniszterelnök éles szavakkal ítélt el ezeket az ország érdekeit súlyosan sértő cselekményeket és példás büntetést kívánt. Rákosi Mátyás államminiszter halálbüntetés kiszabását kérte a kunmadarasi fasiszta uszítókra. A kormány elhatározta, hogy a fasiszta szervekedésekben résztvevőket rögtönítélő bíróságok útján ítélte el.

Gyapjufésülést

vállalok

Brassay Sándor

Deportáltak-utja (volt Kajántó) 4.

Kolozsvári Gőzmosó

48 óra alatt

fest, mos, tisztít.

Vezető Dufek. Felvállalás:

Motilor-ut 58 és Erzsébet-ut 10.

Hatalmas sportesemény!

Junius másodikán, vasárnap Bukarestben

Román - Magyar nemzetközi labdarugó mérkőzés!

A mérkőzésre Kolozsvárról kényelmes autóbusszjárat indul. Mivel csak félszáz utasról lehet szó, biztosítsa azonnal helyét az

Európa irodában,
Egyetem-utca 4. Telefon 778.

Ezt a mérkőzést minden sportszerető meg kell tekintse!

Az
„UTUNK”
szerkesztősége
a magyar olvasóközönséghez

Az erdélyi magyarság történetének új ma, szakasza kötelezően írja elő, hogy ad-
díg is, annag napilapjaink korlátozott terje-
delemben jelennek meg, olyan kéthetente
megjelenő, nyolc újságoldal terjedelmű lapot
bocsássunk a romániai magyar olvasó elé,
mely a súlyosabb fajsúlyú folyóiratnál
könnyebb, de a napilapoknál cimsúlytehető
modorban tartja számon és tisztázza román-
niai életünk, proklamunk és művelődésünk
kérdéseit.

A lap csak közvetve politikai és nem
közvetlenül, mert közvetlen anyaga, tárgya
és célja, nemzetiségi művelődésünk képi-
seleje és szolgálatja. Mindazonáltal nem füg-
getlen a politikától. Határozott és tudatos a
politikai alapszín: a népi demokrácia, mely
ebben a népi demokráciában látja nemzeti-
ségünk és nemzeti művelődésünk fennmara-
dásának biztosítását. Ez a népi demokrácia
elvén nyugvó politikai szemlélet öszpör-
szívet teljén a hajadó szellemű román de-
mokrácia felé, mint ahogy nemzetközi vi-
szonylatban is ez a magatartás jellemzi.

Nemzetiségi művelődésünk képviselője és
szolgálatja nemzetiségi művelődésünk új
eszményeinek a kidolgozásában való részvé-
telre serkentő beállítást. Ez a munkánk
csak a mindenkori jó értelmű magyar radí-
kális és jakobinizmus örökségein épül-
het, áthatva a hajadó ma, művelődés-
eszményeitől. Népi demokráciához kötött
lelkiségű és erdélyiségűnk tudatában
már az elsősorban nevelési feladat. Céjünk:
érzületben és művelődésben a demokráciára
való nevelés ott, ahol ez hiányzik, s a népi
demokrácia elmélyítése azokban, akikben
az új hit már lobog.

Pezsgő, mozgalmak, merevségektől ment,
könnyed, de azért igényes lapot óhajtunk
adni az olvasónak művelődésünk, irodal-
munk, életünk kis és nagy kérdéseiről.
Nemzetiségi művelődésünk számos intézmé-
nyének kerete már adott és biztosított. Szá-
mos intézmény kívánatos, igen sok még
csak papíron van meg. Ezeknek nem csupán
a számotartása, de valamennyinek kor-
szerű demokratikus tartalommal való meg-
töltése, értékelése, befolyásolása a mi fel-
adatunk is.

A mindennapi élet lapunk fő ihletője. Az
élet nagy kavargásában szemléletünk egy-
sége: kiálló és magabizó egységre törek-
szik. A kemény lthoz, életvállalást törek-
szünk sugalmazni s az alkotó letkedvet
fokozni.

Az írónak és újságíróknak kívüli munka-
társaink lesznek tanáraink, tanítóink, szak-
embereink, üzemi és gazdasági testvéreink.
Nemcsak azért, mert a lap a legszélesebb
magyarságnak készült, a legszélesebb körből
toborzott munkatársakkal, hanem mert csak
így lehetséges egész erdélyi életünk át-
fedése és átfogása.

Ezek ellenére nem zsugorodunk kizárólag
a mi ügyünkre. A magyarországi demo-
kratizáció erdélyi művelődés minden nagy
kérdése a mi kérdésünk, mint ahogy a ma-
gyarországi irodalom élezzanatajnak
szemmeltekintése is munkatérületünk. Ha-
sonlóképp: a délkelet-európai népek művel-
dése és irodalma a távolabbi népek hasonló
megnyilatkozásával együttesen csak színt
és távlatot adhat lapunknak.

A napilapokban a Szovjetunió iránt meg-
nyilvánuló érdeklődés elkerülhetetlen adá-
szerűségét szervezhető szerzőnk tenni a
szovjetunióbeli művelődés tartalmának is-
merettségével.

A művelődés kérdéseinek előtérbe helye-
zésévé nem kívánjuk mellőzni irodalmunk-
kat, sőt eljelenkezőleg: az utolsó években el-
alazott erdélyi magyar irodalmi termelés fo-
kozására törekszünk. Terjedelmi okokból ezt
a vállalkozást természetesen csak az ugy-
nevezett irodalmi kis formákban (rajzok,
novellák, versek, kényvbiográfiák, irodalmi
szemlék stb.) valósíthatjuk meg. Ezekben is
a jó realista irodalom az eszményünk,
vagyis az az irodalom, amelynek tartalma-
ban köze van most és lét létezésünk egész
politikai, történelmi, társadalmi, emberi szí-
táriumához.

Aktív irodalmi kritika vezetünk a lap-
ban. Ennek a kritika feladata, hogy mind
a történelmi-társadalmi összefüggéseket,
mind a műalkotás összefüggéseit meg-
világítsa.

A román művelődés és irodalom alakulása
nem közömbös számunkra. Ez iránti érdekl-
lődségek azonban nem lehet kizárólag érde-
kölés, hanem szükséges és elkerülhetetlen.

A műfordító tevékenység köré a köny-
vezés és távolabbi népek irodalmára is ki-
terjedtünk.

Közömlővészeinket nem csupán rajzok-
tal vezetik a laphoz, hanem mondandójuk-
kal, mesterségbeli gondolatokkal együtt.

Röviden: Időszerű, jó lapot kívánunk
elkészíteni.

Utunk az az új is, amelyen a magyar ér-
telmség, illetve az írónk együtt haladnak a
magyar dolgozókkal, illetve a magyar néppel.

ITT ÉLNEK, HALNOD KELL

Írta: BALOGH EDGÁR

Amire kellene felvonnunk a helek minden izalmát és feszültségét, vajahogyan úgy, hogy ne csak a jelenetek szabadjenek meg, hanem a lelki mozzanatok is, az elfelejtett, félig suttogott szavak... Erőpróba ez most a demokrácia számára, erőpróba magyarságnak és románoknak egyaránt. A részletek ellenmondanak egymásnak, de az egész kerekben adja a családmunka átalakulását.

A kolozsvári román katedrális előtt május tizedikén nem a magyar szóra időtöltött fülttyorkán lepett meg, hanem a kivált munkásság aránylag kicsiny száma. Itt valami nincs rendjén. Kolozsvár munkásságának egy napra, egy órára sem volt volna szabad a reakciónak átlengedni az utcát.

Az újságokban, hajlom, többen visszautasították a május tizediki ünnepélyen való részvételt azzal a megokolással, hogy ez nemzeti ünnep, még hozzá a románisége, s így a munkásoknak, kiváltképpen pedig a magyaroknak, nincs is ott mit keresniök. Ugyan így érvelték, nem vetik figyelembe a részvételnél nem is akarták figyelembe venni, hogy a világéke évfordulójának köztársasági ünnepje a román nemzeti függetlenség történelmi emléktáplájával éppen arra adott lehetőséget, hogy május tizedike tulajdon a nemzeti kereteken s románok is, magyarok is közös megnyilatkozása lehessen a szabadság eszméi és követelményei mellett.

Szavakat kiáltottam a mikrofonba, de magam sem hallottam a hangomat. Mindannyiunk nevében szólottam, akik jobb világot akarunk, s elutasító volt a visszhang. Saját gyöngességünk keserített el a legjobban. Így a cselekvő román reakciónak magyar oldalán passzív rezisztencia volt a párja. A radikális nemzeti mámorról fültött diákok és a nemzeti érzékenységből otthonmaradt munkások kijegészítették egymást.

A román diákok felbujtó és a magyar munkások eltanácsolói jól tudták, mit cselekszenek. Kétfarmáju, de egyazon cödu praktikájuk háttérbe a demokráciát.

Elkes kis gyülekezet hallgatta a Bojvai egyetem az előadó mérnököt.

Világjárt ember, a szakutódás biztonságával hajlott Erdély geológiai térképe fölé és higgadtan, tárgyilagosan ítélték. Földi gázról és petróleumról volt szó, a székelyudvarhelyi Szeke-forrás különös izéről, a forrás mellett megkezdődött furás pontos adatairól s a különböző átfurtt rétegek összehasonlításáról szabatosa magyarázatáról. Egy odavetett mondat mégis átlépte a tárgykört: „A székely embernek nem lesz többé szüksége vándorboltra.“

Hát erről van szó. Nemcsak szakemberek ültek a teremben. Láttam ott egy öreg németet. Ki tudja, talán éppen a Székelyföldről vagy a gyermekei sorsát taposó meg a neves peiróleumszakértő tudományos fejtegetéseiben. Az előadás után fényleg csak a bejövő emberek maradtak együtt, a Székelyföldi Bányászati Kutató Társaság kolozsvári tudósai. A beszélgetés során fejrajzoltak a tervek és álmok. Ez a lelkes kutatócsoport az elhagyatott székely nép meggazdagodásának szociális programját szövegezték.

Kimenetkor az egyetlen bejáratánál szemembe villant egy rövid és velős jellemző: „Itthon maradunk!“ Diákok irták ki a hirdetőtáblájukra. Ők már tudják, hogy nemcsak kell, hanem érdemes is hejytállanunk az ősi földön.

Három fiatal román munkás volt az utolsó társam Bukarest felé. Regáltak, vajami munkában vagy küldetésben jártak nálunk s hogy a hosszú utra egymásra akadunk, vége-közébe nem volt az erdélyi kérdések beszélgetésének. Bevallom, a felszabadulás óta először volt alkalmam dolgainkól távolról s mégis ilyen jóértesült regáti munkásemberekkel beszélgetnem.

Milyen nagyzerű kéleim mehejték már ezek keresztlül Bánffyhadon járt az egyik május tizedikén, Désről és Zilahról szólt a másik, fájvatat is megfogottattak s most felháborodottan tárgyalták, hogy milyen támadásoknak voltak mindenütt kitéve közelkötés demokráta magatartásunk miatt... Ebben a serejtségekben értejték meg mindenütt a magyarok jászavát s farsalkoruk hevével fogadkoztak, hogyha az erdélyi románok nem tudják eléggé az itt-éke népek békéjét biztosítani, akkor majd eljárnak ok a bukaresti gyárakból s oda-szallanak, ahová kell.

A vonat ablakából fájvatat, városokat megfogatok utjársalmnak, mindegyikről akad

mondanivaló s szívesen ismerkednek a tájjal, benne a kavargó-feszülő nemzeti kérdéssel. Nem is érveik és fogadkozásaik érdekelték annyira, mint inkább az a felismerésük, hogy a helytállás a román demokráciájért mennyire egy az együttlakó népek jogegyenlőségéért való kiállással.

Késő este érkeztem Bukarestbe s együtt találtam a különféle oktatással oda-vevődött kiküldötteket. A két közgazdászt, aki a magyar mezőgazdasági főiskolát szorgalmazta Ponciusól Pilátusig, a tanügyi megbízottat, aki az új magyar tanfelügyelőségek felállításáról tárgyal, a zenetanárt, akinek a zeneművészeti főiskolánk személyzetének besorolására kell most vigyáznia és még annyit mást... Fent a Magyar Népi Szövetség irodájában egymásnak adják a kijáratot a legkülönfélébb erdélyi magyar ügyek-sérejmek követel s csodálkozva kérdik egymástól: hát te is itt vagy?

Magyarjárs van Bukarestben s itt látni csak, hogy gazdasági, politikai, közművelődési életünknek mennyi a hiánya. Sok, nagyon sok a követelni való, s aki jól figyel, észreveheti e követelésekben a magyar demokrácia szíve-vevését. Ma már nem is arról van csak szó, hogy megörizzük, ami joggal illet. A magyar nép nemcsak megmaradni akar, hanem haladni s kíván s megszerezni mindazt, amire kisebbségi évtizedek megpróbáltatásain tul egy elmúlt eszedév minden társadalmi nyomottsága után is emberi igényt támaszthat.

A pillanatnyi történelmi helyzetben azonban a román demokrácia egyik kiváló politikus-egyénisége csavarta fel bennünk legmagasabbra az igényeket. Határozott kezlegyintéssel intézte el a részlet-foldozás megoldásait. „A nagyhatalmak pársi határozata nagy kötelezősége ró Romániára“ — mondotta, mert a sovjetizmus teljes je-

versével otthont kell Önök számára teremtenie. Megalapozott, felépített, betetőzött otthont, teljesen azon módon, ahogyan az a demokrácia minden alkudozás nélkül megköveteli. Mondhatjuk úgy is: azon módon, ahogyan a románial magyarság maga kívánja!“

Színes székely világ az ódon szász város kanyargó utcáin. Piroslanak a rokokó lakások, egymásbakarolva sietnek a léányok az otthonba. Mögöttük kackijásan a legények is, felvirágozott vasárnapi ünnep-lőjükben. Medgyesen vagyunk, a falvak távolról leszakadt fiatalosága szép nagy kertben gyülekezik. Munkások, iparosok tömege várakozik már, s bár szitál az eső, türellemmel hallgatják a szónokot. A beszéd végére etáll az eső s a teménielen arca éles fényvel ráragyog a nap.

A gyűlés után érkeztem. Munkásemberek adnak számot Medgyes újra felszaporodó magyarságának minden gondjáról-bajáról. Fájlatják, hogy hiányzik a helyi értelmiség, nincs itt egy magyar orvos, ügyvéd, gyógyszerész... Annál büszkébbek a saját áldozatkészségükből működő egészséges gimnáziumra, amelynek ugyan még nincs bizonyos helye, de annál biztosabb a jövője, éppen azért, mert népalakotás. A brassói magyar gazdasági értekezlet óta vállalkozási kedv is támadt: a felszólalók különféle nyersanyagokért osztrómoják a köztöttek megjelent országos vezetőket, a környékből falvak gazdaköreinek újjászervezéséről hangzanak el jelentések és új szövetkezeti tervek bukkanak fel.

Kéi messziről érkezett földműves hívő férje. Panaszkodik, nem is egy. Majd meg-látjuk, mit tudunk tenni idegen kézre jutott kultúránkért. Aztán, hogy a fiatalabbakat zaklatja a csendőr. Mindegyre azzal vádolja, hogy katonaszökevény. A válassz

világos: miután a kiránságunkra meg- szabbított amnesztia lejártá előtt j... ne ülön fel semmiféle zsarolásnak... hold földjét is el akarják venni, amélt... tona volt s a fogságból csak mujt ősszel jött haza. Itt is megnyugtathatom. A tö- vény éppen a mi harcaink eredményeképpen neki ad igazat s meg fogjuk erősíteni any- nyra a demokráciát, hogy a törvénynek végre már érvénye is legyen.

Nem tudom, mi vár még a két panasza- székelyre, de örülök, hogy e beszélgetés után Medgyesről emélt föl és fejbátorodva mennek haza.

Dóra Nagyenyed, Berde Márja hajmá- embereink szépséges színhelye! Gé- kocsjak átsuhan rajta, azian a hegy- oldalon megáll. Ismerős asszony hajol be a kocsján, üdvözöl bennünket s emondja, mi az öröm, mi a bánat, mióta utódjára ért jártunk.

Itt is kiört a féktelen gyűlölet. A kö- nyékből falvakból rosszabbnál-rosszabb je- lenések érkeznek. Abjakbetörések, magya- verések, gyilkosságok... „Csoda-e“ — kérdi ismerősünk — „ha az ifjuság meghajolodt s tegujabban Amerikába akar kivándorolni? Allig győzzük megmagyarázni nekik, hogy szégyen a megfutamodás, helyt kell állnunk, hiszen végül mégis csak kerekednek felül, akik emberséget akarnak!“ A panaszokra vonatkozólag megmondjuk, amif ilyenkor mindig, immár közel két esztendő- nán át: mindent megvizsgálni, mindent jegyzőkönyvbe venni, mindent jelenteni. Ami pedig a kivándorlás láza: illeti, ott hagyjuk Nagyenyeden a Bojai-egyetem- diákjainak jelszavát „Itthon maradunk!“

Ha volt valaha sulya Vörösmarty Szózatá- nak, úgy ma, itt Erdélyben, még nagyobb sulya kell, hogy legyen. „Aldjon, vagy vez- jen sors keze: itt élnek, halnód kell...“ énekejtük annyiszor, s most tartuk is be- Ha egymásba fogódzunk és megvetjük a- jábunkat keményen, ha nem hagyjuk ma- gunkat új életet formáló terveink megvalósításában háborgatni, akkor nem maradunk egyedül. Meljénk állnak mindazok, akik fel- ismerik, hogy az ő otthonukat sem lehet e- m; teljes megbékéltetésünk nélkül felépíteni.

A GETTÓ TRAGÉDIÁJA

elevenedik meg a tanuvallomások alapján a Néptörvényszék előtt

KOLOZSVAR. — A Néptörvényszéken pénteken és szombaton a tanukhallgatások folytak.

Megirtuk, hogy a vádlottak kihallgatásukor honolul tagadtak. Mindannyian kijelentették, hogy nem érzik magukat bűnösnek és tudták — elkárcsak a román háborús bűnösök perének tárgyalásakor a román reakció — a magyar reakciók is azt bizonyítgatják országszerte, hogy mindazért, ami történt, egyesgyedül Hitler a bűnös, a magyar fasizsziák „kényszer ajakt“ cselekedtek, vagy „maguk is szerencsétlen meg-tévedt emberek“.

A tanuvallomások során azonban meglevenedik a gettó tragédiája és meglevenednek azok a bűnök is, amelyeket a vádlottak padján ülök elkövettek.

Az első tanu, Sajamon Ernő emondotta, hogy egy tanyán elbujt családját. Enyedi Irma jelentette fel. A fejjelentés nyomán családját deportálták és onnan többé nem tértek vissza. Schreiber Dezső emondotta, hogy bár ő szilhetett keresztény volt és férje is kikeresztelkedett, Vásárhelyi László kolozsvári polgármester mindenképp kifosztotta őket, férjét deportáltatta és az onnan többé nem tért vissza. Rosner Sajamon emondotta, hogy hiába könyörgött Inezdi-Joksmán Ödön volt főispánáj azért, hogy a fronton szolgáló fia családját mentse meg és hiába járt el ez ügyben nála Lőrő Bánffy János is, a főispán semmit sem akart tenni. Ellenben egy Fülöp nevű kishivatalnok, amikor detektívek társaságában érte ment — vajlotta Rosner Sajamon — azzal, hogy: „maga ügyis öreg, beteg ember, Rosner bácsi, maradjon maga itthon“ — lakásában hagyta őt és nem is deportálták.

Egy tízenkétéves lány volt a következő tanu. A többi deportált zsidó gyermeket Auschwitzban elégették, csak néhány iker szabadult onnan. Ez a két tanu, ez a Lőrincz Ilona is iker volt. Ő csak az auschwitzi borzalmakról beszélt és arról, hogy a németek vért vizsgálták, mint a többi iker-gyermekeket, hogy megfessék az ikerszület-tek ritkát. Utána Tenner Olga emondotta el a hírek előtti, hogy Bátori Ilona vádlott jelentette őt fel és ő fejjelentés nyomán deportálták.

Pretjer Eudréné, egy magyarái tanu Medgyesi Józsefné vádlott ellen tett vallomást. Emondotta, hogy a vádlott, mint hiába, a nagyváradi gettóban a nők testé- ben vajúkált a moizás alkalmával és nem kímélte a kislányokat sem. Egy Güllic Ilona nevű kislány súlyos vérzést és vérmentkezést kapott Medgyesi Józsefné brutalitása nyomán és a vagonban Németország felé ment el is vérzett. A tanu részletesen leírta, hogy Medgyesi Józsefné Güllic Icát amögé a gyékény mögé vitte, amely a „vallató-

szobát“ kettéválasztotta és ott hajította végre rajta bestiális tetjét.

A következő tanu, Kallós Ferenc emon- dotta, hogy az ugyancsak letartóztatásban lévő Cosariu Irina és ennek testvére, Melania egy Roth nevű családot jelentett fel. A családot elvitték és egyetlen tagja sem tért vissza.

Schwarz Ernő és Nuszbaum Béla nagy- váradi lakosok vallomása nyomán az ojtani gettó rémségei elevenednek meg a Népbíróság előtt. Arra, hogy az ottani gettóba zárt zsidósággal milyen szörnyűségeket követ- tek el, legjellemzőbb Endre Lászlónak, a magyarországi gettók legfőbb hőhéának az a nyilatkozata — vajlották a tanuk —, amely szerint az legteljesebb mértékben meg volt elégedve a nagyváradi gettó fa- szijsza parancsnokának „munkájával“. A Dreher-sörgyárban — hangzott továbbá a tanuk vallomása — elhelyezett vállatoszo- hában olyan irzózatok kínzásokon mentek keresztül azok, akik odakerültek, hogy töb- ben meghaltak az ott elszüvedt sérülé- sekbe, dr. Osvát és dr. Stoj orvosok pedig öngyilkosságot követtek el, csak hogy a val- lató pribékek keze közli megmeneküljenek.

Gárdos Aurél Ajadár marosvásárhelyi magánjásztviselő vallomásában az ojtani gettóba zárt zsidók szenvedéseit írta le. Em- mondotta, hogy mindnyájukat egy téglá- gyárba zárták, ahol nagyrésztük fedél nél- küi, a szabad ég alatt húzta a napokat. Vízet nem adtak, enniavaljuk nem volt. „Minderről a város'kell gondoskodják“ — mondotta Liptay rendőrfelügyelő, a gettó parancsnoka. A vádlottak padján új Májai Ferenc volt polgármester azonban az eléje álló zsidóvezetők ezirányu kérését elutasít- totta. Májai ezt megelőzően elutasította a zsidóknak azt a kérését is, hogy a gettót no a téglagyárban, hanem máshol létesítsék, ahol valamilyen emberségesebb körülmények között élhettek volna. „Zsidógyűben nem tárgyalok“ — mondotta Májai, akiket ke- gyetlen magatartása hozzájárult ahhoz, hogy a marosvásárhelyi zsidók egy része Auschwitzban a hosszú éhezések és kínzá- sok következtében azonnal a gázkamrába küldendők közé került, hiszen jóvágyadva, elgyengülve érkeztek oda. Gárdos tehető- vallomást tett Lax József vádlott ellen is, akiről emondotta, hogy Liptay gettó- parancsnok tudatta vele: Lax Árkáddó volt és zsidó létére a Gestapo beszúrta. A tanu emondotta még azt is, hogy Horváth dr. főorvos jtyekezett segíteni rajtuk.

Egy közismert kolozsvári orvos az itteni gettóról tett vallomást. Emondotta, hogy a gettónak embertelenül rossz egészségügyi berendezése volt, így például a 17.000 em- bernek egyetlen létszemélyes WC-je volt. Azért, hogy a zsidó nőket kilyűrtől jöve

társadalmi akcióval megmentésük a kegyet- lenkedésektől, a tanu felkereste gróf Beth- len Györgynét, a római katolikus nőszövet- ség akkori elnökét és arra kérte, hogy járjon közbe a hatóságoknál ezek érdeké- ben. Bethlen György grófné ezt a legható- rozottabban megtagadta. Az ügyész kérésé- re emondotta a tanu, hogy Auschwitzban egy Kapézius nevű segesvári gyógyszerész- ügynök, mint Mengerle doktor társa rosálta az odaérkező zsidókat és döntötte el, hogy ki kerüljön gázkamrába és ki maradjon életben. Ezekután a vádlottak padján ülő Tarr Kázmérről vajlott a tanu. Tarr Ká- mér, a Népbíróság előtt ejismerte, hogy az orvos nővére életét mentette meg, ennek ellenére el kellett ismernie azt is, hogy am- kor az orvos után ment, hogy azt a get- tóba vigye, még azt sem engedte meg neki, hogy az átöltözzék. Ahhoz azonban volt idője Tarr Kázmérnak, hogy töle, feleségé- től és öreg apósától ejszedje az ékszereket.

Egy Klein Izidor nevű volt uságáros ajlott ezután a Népbíróság elé. Emondotta, hogy a mult világháboruban mint csendőr nyolc kilyűntetést szerzett. A nyolc kilyűnté- tást a sárga csillog alá varrta és ugy ment könyörögni Inezdi-Joksmannak, hogy mentse meg feleségét és hat gyermekét. A volt főispán elutasította.

— Könyörögtem a csendőröknek is! Ne bántsanak csendőrbajtársak, hiszen én is csendőr voltam, néztek a nyolc kilyűnté- tésemet, a hazáért viselt háboruban szerez- tem. Ha akarjátok, nektek adom! Családo- mat kilyűntetek legalább! — vajlotta a tanu, majd hozzátette, hogy minden hiábavaló volt, őt és egész családját elszállították és az anachvitz táborból ő egyedül jött haza.

Freund Vilmos szatmári lakos Vancoa vádlottól emondta el, hogy az őt és több jársát egy bunkerben fogták, ahová a Gestapo elő elbujtak. Vancoa régi ismer- róse volt és azt hitte, hogy megkímélték neki. Vancoa azonban nem ismert könyörül- letet és mindannyiukat fejjelentte a fa- szijsza hatóságoknál. Ennek következtében deportálták őket.

Megjelent az új lakbérleti törvény
Kapható minden újságír- nál és a Világosság kiadó- hivatalában. Ara 1000 lej.

Jó és olcsó bor
Pap-utca 77
SZILVESZTERNÉL

HIREK

VILÁGOSSÁG

A Romániai Magyar Népi Szövetség központi napilapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Brassai-utca 7. Tábeszélő 258.

KOLOZSVÁRI SZOLGÁLTATÓ SZERZŐTTSÉGEK. Május 26-tól május 31-ig be-
zárólag szolgálatban: Egyszerű, Demeter,
dr. Cseresznyés, Hargita. Egész éjjel szol-
gálatban május 26-tól május 28-ig bezáró-
lag: Egyszerű és Hargita gyógyszerárak.

A MŰVÉSZEK, IROK ÉS UJSÁGIROSOK SZAKSZERVEZETÉNEK mára, vasárnapra
összehívott alakuló közgyűlését — közbe-
jött akadályok miatt — június 1-re, szombai
délután 11 órára halasztották el. A köz-
gyűlést a Vasas-Ötthonban, a Fejedelm-
utca 17 alatt tartják meg.

A „SZIV” ALLANDÓ MŰSORON. A
Kolozsvári magyar tanító- és tanítónő-
képző intézet ifjúságának lelkes szíj-
szó gárdája az általánosan megnyilvánuló
nagy érdeklődésre vajó tekintettel sor-
zatosan műsoron tartja de Ancicis regé-
nyéből dramatizált színdarabot, a „Sziv”-
et. Az előadásokat május 27, 28, 29, 30
és 31. napjain, valamint június 1-én tart-
ják meg mindenkor délután 5 órai kezdé-
tel a kolozsvári római katolikus gimná-
zium Parics-utca 2 alatti dísztermében.

INGYENES MÉHÉSZETI TANFOLYAM.
Az Erdélyrészi Méhész Egyesület második
ingyenes méhészeti tanfolyama június 2-án
nyílik meg. A tanfolyam 10 napig tart, az
előadások délután 6 órakor kezdődnek.
Részvevőknek nők és férfiak, valamint fia-
talkorúak is. Jelenkezni lehet az egyesület
hivatalos helyiségében, Majális-utca 22 alatt
naponta 8 és 2 óra között. Beiratkozási díj
személyenként 5000 lej.

(*) ÖCSKAKERESKEDŐK! Az öszerpia-
con május 27-től kezdve csak a piac terü-
lét foglalják el a kereskedők. Statu Negu-
sore.

(*) ERTESÍTÉS. Hivatkozva április havi
közleményünkre, tiszteltetjüket értesítjük igen
tisztelt fogyasztóinkat, hogy a helygym-
nászter 3257. számú rendezvénye a Kolozsvá-
ri Villamos Művek Rt. villamosenergia
egységéről folyó évi január hó 15-iki kez-
dettel az alábbiakban állapította meg: Álja-
lános világítási egység 920 lej kWóra,
háztartási 850 lej, állami intézmények vil-
lanyegységára 820 lej, állami kórházak vil-
lanyegységára 630, városi tisztviselő villany-
egységára 460, állami tisztviselő villany-
egységára 690, kórházban használati idejű
erőátviteli egységár 650, ugyanez évi 251 és
750 használati óra között 600, ugyanaz évi
751 és 1500 használati óra egységár 546,
korlátolt használati idejű erőátviteli egység-
ár 566, ugyanaz évi 251 és 750 használati
óra között 520, ugyanaz évi 751 és 1500
használati óra között 480, ugyanaz évi 1501
és 2500 használati óra között 427, ugyanaz
évi 2501 használati órán feül 350 lej
kWóra. Jelen egységárak és az áprilisban
közölt egységárakból eredő különbségeket leg-
közelebbi számlázáskor rendezzük. Közöl-
jük egyúttal igen tisztelt fogyasztóinkkal,
hogy a villamosfűtésre és fűtésre felhasznál-
ható energiát, amennyiben annak mérésé-
re külön kétjós árdíjszabású fogyasztásmérő-
vel történik, jennét kedvezményes számláz-
zuk.

**A KOLOZSVÁRI ALSÓVÁROSI REFOR-
MATUS NŐSZÖVETSEG** ma, vasárnap dél-
után 3 órai kezdettel a Vörös Hadsereg-utja
22 alatti „Benedek Egek” Napközi Ötthon
és Aggmenház kertjében anyáknapjára ünne-
pélyt rendez. Szívrozajmas műsór, szerencse-
kerék, elsőrendű büffé, babakocsikorzó és
más meglepetések nyujtanak szórakozást.
Az ünnepélyt kedvező idő esetén a Vö-
rös Hadsereg-utja 11 alatt fogják meg-
tartani.

(*) HALALOZÁS. Fájdalommal tudatjuk,
hogy szeretett testvér, nagynéni és rokon,
Reimann Márja május 24-én reggel várat-
lanul elhunyt. Drága hajatunk földi marad-
ványait ma, vasárnap délután 4 órakor a
köztemető nagykápolnájából helyezzük örök
nyugalomra. A Reimann-család.

(*) KISGAZDAK FIGYELMEBE! Meg-
nyílt a bivalyréji legelő. Fejőstehenüket be-
irathatják a Városter-utca 41. szám alatt,
Kelemen Ferencnél.

**KIFOSZTOTTAK A DERMATA-ÜZLE-
TET.** Ismeretlen tettesek behatoltak a ko-
lozsvári Dermata-üzemnek Dózsa György-
utcai üzletébe és onnan május 23-án éjjel
több millió lej értékű árut vittek el.

Veszek
16 mm trikkifilmet
Dr. Kiss Egon
Unió-utca 18.

Vakmerő ékszerszélhámosság Kolozsváron

KOLOZSVAR. — Detektívregénybe illő szélhámosság áldozata lett május 24-én
délután Lupan Alexandru dr. kolozsvári lakos felesége.
Két ismeretlen egyén egekánsan felöltözve becsengetett Lupan dr. Szentgyörgy-utca
24 alatti lakására. A csengetésre a ház asszonya jött ki és beengedte a Lupan dr.
névben jelentkező két elegáns öltözötű idegent. Az egyik férfi előadta: Lupan dr.
azért küldte, hogy adja át arany karkötőjét. Ugyanis — mint mondotta — Lupan dr.
cseh-szlovákiai szövetet vásárolt és a teherautónak viteleit akarja kifizetni a kar-
kötővel. Lupanné lecsatlóta a 65 gram súlyú ékkövekkel kirakott arany karkötőjét és
átadta az ismeretlen férfiaknak.
Csak Lupan dr. hazatértekor derült ki, hogy nevezett semmit sem tud a cseh-szlo-
vákiai szövetről és az üzenetéről.
A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be a több mint hatmillió értékű ék-
szerszélhámosság tettesének kézrekerítésére.

Otvenezer kiló „fekete cukrot” hozott for- galomba egy bukaresti bünszövetkezet

BUKAREST. — Teohari Georgescu bel-
ügyminiszter már hónapokkal ezelőti utasi-
tást adott a gazdasági rendőrségnek, hogy
bizalmasan nyomozzon és derítse ki, hogy
Romániában honnan kerül rendkívül nagy-
mennyiségben cukor fekete uton forgalomba.
A hónapok óta tartó nyomozás során
megállapítást nyert, hogy a bukaresti pol-
gármesteri hivatal Valicu Stefan nevű tiszt-
viselője, Grecu Constantin főváros, polgár-
mesteri hivatali felügyelő, Grigoras Elena,
a városnéző takarítónője, továbbá Dobrescu
Ioan, Chendrea Nicolae és Badjia Emil,
a bukaresti polgármesteri hivatal volt tiszt-
viselői — összefogva a Nemzeti Szövetke-
zeti Központ Nicolae Nicolae nevű tiszt-
viselőjével — nemlétező szövetkezetek ré-
szére utaltak ki cukrot több mint 50.000
kiló súlyban és a törvénytelen uton meg-
szerzett cukrot Nicolae Nicolae és Manta
nevi bukaresti kereskedők útján hozták
forgalomba.
Megállapítást nyert, hogy a bünszövetke-
zet — amelynek tagjai között Moldoveanu
Nicolae, Agape Iorgu, Iserutescu Marin,
Fejender Jacob, Beer Hermann és Zimmer-
mann Rubin, a „Fraternitatea” szövetkezet
alkalmazottjai is szerepet játszottak —
több százmilliót keresett a hamis uton szer-
zett és feketén eladott cukorral. Valameny-
nyüket lefolytatták. A vizsgálat széles
körben folyik.

— nemlétező szövetkezetek ré-
szére utaltak ki cukrot több mint 50.000
kiló súlyban és a törvénytelen uton meg-
szerzett cukrot Nicolae Nicolae és Manta
nevi bukaresti kereskedők útján hozták
forgalomba.
Megállapítást nyert, hogy a bünszövetke-
zet — amelynek tagjai között Moldoveanu
Nicolae, Agape Iorgu, Iserutescu Marin,
Fejender Jacob, Beer Hermann és Zimmer-
mann Rubin, a „Fraternitatea” szövetkezet
alkalmazottjai is szerepet játszottak —
több százmilliót keresett a hamis uton szer-
zett és feketén eladott cukorral. Valameny-
nyüket lefolytatták. A vizsgálat széles
körben folyik.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Az Eftimiu-darab fényes sikere a kolozsvári Szentgyörgyi-Színházban

Rég nem gyönyörködhattunk ilyen ne-
mes eszközökkel megírt, a legjobb európai
hagyományokat hordozó vígjátékban,
mint amilyen Eftimiu furcsacímű, holmi
rémdramát ígérő színműve. Legközelebb
tán „Gogoly”, „Revizor”-a áll hozzá: a kis-
város, melynek dicsőségéhez, családi in-
trikákkal szöveget és közéleti humorsá-
gokra készülő, begyepesedett honorá-
ciójai egy-két óra alatt minden gyarlósá-
gukat kimutatják — a kisváros az irodal-
om szellemi térképén tán azonos a „Re-
vizor”-éval. A szatíra azonban távolról
sem facsarodik az orosz író keserűségé-
be; Eftimiudban érezhetően több a kaján-
ság és kevesebb a reformeri ostromzás.
Mintha nem nagyon hinne az emberi
alaptermészet megváltozhatóságában...

bizvást gyönyörködött volna benne ma-
ga a szerző is. (Sajnos, nem érkezett
meg). A jó és szerencsés szereposztás
megteremtte gyümölcsét: a zökkenésmentes
egyenetes játékot — legfennebb a
szövegtudás hagyott hátra némi kíván-
nivalót.
A szereplők közül — a kitünő Lantos
mellett — elsősorban Fekete Mihályt illeti
elismerés. A teljesen egyéniségére szabott
urhatnám-polgárszerű szerepben (Filimon
ur) ics volt és élettéljes, humoros ki-
csattanó. Kár, hogy hatalmas „örmény”
borkereskedő bajsza sok szükséges szö-
vegrést szippolt fel. Várady Rudolf fon-
dorlelkületű patikusa is kitünően megfo-
gott, kellő mértékben nyakatekert figura
volt, a feltörekvő nyárspolgár minden
nevetésségével. Flóra Jenő, az együt-
tesbe tökéletesen belilleszkedve, gazdag
játékkal töltötte meg a gyógyszerész ügy-
véd-fiának pökhendi aranyifju-alakját.
Különösen szövegtudását és hanghordo-
zása tévedhetetlenségét kell kiemelnünk.
Egy inkább árnyék-szerep meddősege nem
akadályozta meg Bara Margitot néhány
mélyről jövő, plasztikus arcjátékkal ki-
fejezett helyzet sokatigérő megjelölésé-
ben; ezeken a pontokon ismét megcsillog-
tatta a lényéből mindjobbban kikíváncsolt
súlyos drámaiságot. Hegyi Lili szintén a
másodrangú szerep előnytelenségeinek le-
küzdésére áldozta ismert művészi képes-
ségeit.

A darab társadalmi része a bojárvilá-
gól alig kilábáló Romániának karrikirozott
tükrözése. A kisvárosi polgármester-vá-
lasztás előcsatározásai a hagyományos
honi kortesharcok jellegzetességeit süri-
tik százszoros nagytásában. A hős — a
halálból visszarántott öngyilkosjelölt —
az örök reformerség, az itt-ott rejtölme-
sen felbukkanó s éppoly rejtölmesen el-
tünő segítő akarat jelképe: talán maga a
Krisztus, talán csak az író, vagy mégin-
kább az íróba oltott krisztuskodás. A
vigjátéki sikon elképzelt s megvalósított
darabbal azonban csak bizonyos törés árán
fér össze a harmadik felvonás váratlan
kizökkensége a misztikumba: az a pillanat,
amikor a kiebrudalt Vándor előtt titok-
zatosan magától nyílik meg az ajtó...
A keletkezett részen egy pillanatra az or-
todox misztikára hajló, a badonál: vilá-
gól csak féllábbal kilépett Eftimiu lel-
kébe nyerhetünk bepillantást...

Az előadást, sajnos, félháznai bemuta-
tó-közönség nézte végig. A jelenlévők ál-
landóan érezték, hogy a távolmaradtak
mit veszítenek. A színház által meghívott
Országos Színházi Vezérigazgató Isac
Emil vezérfelügyelővel képviseltette ma-
gát. Rajta kívül az erdélyi román mű-
vészevilágból csak a Bretánokat, Telia or-
vost, az ismert zenészt és Pinteá szer-
kesztőt fedezték fel a nézők sorában.
Reméljük, a darab kimagasló sikere
előadásoként mind több s több nézőt csal
a Szentgyörgyi Színház nézőterére.

JÉKELY ZOLTÁN

Kun Jenő
angol és francia női szabó-
műhelye
Nagyszamos-utca 22 alatt van.
Zsidókórház mellett.

Jókarban lévő
24-es keretfűrészt
(galleri) lehetőleg gyorsjártat
keresünk megvételre.
Cím a kiadóhivatalban.

A Zsidó Gimnázium öreg-diákjai május 26-án, vasárnap délután
6 órai kezdettel a „Béke”-étterem kerthelyiségében Március 6-utca (volt
Szentgyörgy) 34 alatt
táncos fogylalt-délutáni rendeznek.
Harry-zenekar. **Büffé.**
Vendégeket szívesen látnak. Rossz idő esetén kellemes emeleti helyiségek.

Hitler igazi arca

A kolozsvári Capitol mozgóképszínház
„Harcos és gyilkosságain: Hitler Adolf”
címmű francia filmet mutatja be. A francia
filmipar eme nagyszerű alkotása hűséges
tükrö a Harmadik Birodalom születésé-
nek, fényének és megsemmisülésének. Hit-
ler „Mein Kampf”-beli hazug ideológiája
magával sodorja a Német Birodalmat,
majd szédítő propagandája és mindent el-
söpörő északokossága nyomán a horogke-
reszt és a sas győzelme sem száll Berlin-
ből Bécsen át Európa tornyai fölé, egé-
szen Sztalingrádig, ahol aztán szárnyát
szegi. A hitleri propagandától elvakított-
tak megláthatják e filmben mindazt,
amit eltakart a bűvös lepel: lerombolt
házak üszkeit, milliók soha fel nem szá-
radó könnyeit, halálra hajszolt páriákat,
a fagyjületeiből fakadó gyilkosokat...
B. A.

A színház és mozik műsora:

**KOLOZSVÁRI „SZENTGYÖRGYI IST-
VAN” ALLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ.**
Vasárnap délután 4 órakor: Sárga cello.
Este: 7 órakor: Eva. Hétfőn este 7 órakor:
Szonja. A MNSz és a munkásság részére
tartandó előadás. Kedden este 7 órakor:
Nem házasodom. Szerdán este 7 órakor:
Nem házasodom. Csütörtökön délután 4
órákor: Sárga cello. Este 7 órakor: Nem
házasodom.

KOLOZSVÁRI MOZIK MŰSORA: Capitol;
Harcos és gyilkosságain. Hitler Adolf Este
a muvt világháborútól gyilkosságain keresz-
tül a náczizmus bukásáig. (3, 5, 7, 9). Vasár-
nap délután 11 órakor majdn. Corso: Kistr.
tés. Karády Katalin, Nagy István és Bula
Ejma a főszerepekben. Vasárnap 11 órakor
matiné. Munkás: Aranyláz. Főszerepben
Charlie Chaplin (3, 5, 7, 9). Seleor: Arany-
láz. Charlie Chaplin legnagyobb alakítása.
Royal: Három fju és egy lány. Vasárnap
délután 11 órakor matiné. Uránia: Leány-
vári bosszorkány.

Krateyl-cirkusz

este 8-kor

KI TUD RÓLA?

Szabó István Méra községi lakosról, aki
a 60-as pótszázadnál szorgalm. Ertesztés
kér felesége, Szabó Istvánné Méra község,
Kolozs megye címre.

NYILTTÉR

E rovatban közölték nem vállal felelősé-
séget a szerkesztőség.
Alulírott ezennel kijelentem, hogy fele-
ségemről, született Kovács Borhátatói má-
jus 13 óta különváltan élek és érte sem-
miféle erkölcsi vagy anyagi felelősséget
nem vállalok.
Molnár László
Majom-utca 2.

Figyelem!

INTIM régiségüzlet

Szentgyörgy-utca 6 szám
vesz, elad és bizományba elfo-
gad antik, arany, ezüst és
mindenféle értékű tárgyat,
perzsaszőnyeget.

Bőröndök!

Táskaátalakítások

hozott anyagból a legszebb
kivitelben
Klősz Mihály
bőrdíszművesnél
Malom-utca 32 szám.

Általános és nemzetközi Szállítási Vállalat

Szabadság-tér 27. Telefon 617.

AZ EGYSZERI SZŐLŐSGAZDA

IRTA: BENEDEK MARCELL

Az egyszeri szőlősgazda nemcsak azért alkalmatlan, mert Arany János márványba öntött alakját a Bolond Istók néhány sorában feltámad magától is minden nagy nemzeti jégverés után, dorongjával pasztorok kezdi a tél-tul véletlenül megmaradt szőlőtökeket s felkiált az égbe: Hadd lám, Istenem, mire megyünk ketten?

Kicsi kölcsön-íróasztalom mellett ülve, hallgatom a jégeső pattogását s az örök szőlősgazda dorongjának zuhogó ütéseit. Ha jól értem a hangot: most irodalmunk megmaradt értékeiből akarja elpusztítani azt, amit a jégverés megkímélt.

Fattyuhajtást nyesni, gyomot kirántani a kritikusnak is kötelessége; de ahol értékeket dorongolnak, nem lehet más dolga, mint odaugrani s akár feje lecsúszását is rákiáltani a szőlősgazdára: — Megállj, szerencsétlen! Nem tudod, mit cselekszel!

Aki csak az értéket nézi, de azt azután megbecsüli, bárhol találja is: nyugodtan mondhatja magát pártatlannak. Ilyen pártatlan vagyok az urbánus és népi írók mostanság kiújult vitájában is. Nem a semleges közöny, hanem az egyforma szeretet pártatlansága ez. Vannak népi íróink, akiknek munkásságát szeretettel figyelem és igen nagyra becsülöm, noha egyiküket sem lehet Petőfihez vagy Aranyhoz mérni — mint ahogy urbánus íróink közt sem látok Kemény Zsigmondokat és Madách Imréket. Bőségesen elég nekem, hogy valamennyien magyarul írnak magyarokról magyaroknak, kiki a maga tehetsége és tudása szerint.

Az egyik csoportból mind gyakrabban szólalnak meg olyan hangok, amelyek kételkednek a másik csoport magyarságában s legszívesebben eltemetnék az egészet. Eppen azt nem akarják elhinni róla, amit most három szóban foglaltam össze. Nem magyarul ír, mert megtanult két-három idegen nyelvet s ezzel elvesztette tiszta magyarságát. Nem magyarokról, mert nem a föld népéről, hanem az idegenlelkű városi polgárságról ír. És nem magyaroknak, mert a külföldre, Európára kacsint, hogy jól megtanulta-e az európai leckét?

Nos hát, nézzünk szembe ezzel a három váddal, mielőtt jégverte szőlőnket tovább dorongolnók.

Igenis, akadnak az urbánus írók közt olyanok, akiknek magyar nyelvérzékük nem tökéletes. De vajjon az idegen nyelvek tanulása okozta-e ezt? Nem hinném. Már azért sem, mert népi írók munkáiból, akik egy szót sem tudnak idegen nyelven, szép doktrínájukat szedhetném össze a magyartalanságoknak. Lektor koromban véres ve-rejtéssel próbáltam egy alföldi juhászboj-tárból lett író meggyőzni arról, hogy nyelve tele van — latinizmusokkal. Nem tudhatta s megérteni is nehezen értette meg, hiszen sohasem tanult latinul. De a nép köze becsusztott germanizmusokat, sőt zsargon-szavakat sem tudja ellenőrizni az, aki semmiféle idegen nyelvet nem ismer. Ezért rontja meg oly könnyen a város a falu nyelvét. Vita esetében már rég nem mondhatjuk azt: ez a szólás így meg így helyes, mert egy hortobágyi gulyástól vagy havasi pászortól hallottam. A havasi pászornak is lehetett városon szolgált leánya.

Hova fordulhatunk hát döntésért, kinek a magyar nyelvérzékéhez? Megmondom. Például Arany Jánoséhoz. Pedig Arany jól tudott latinul, görögül, angolul, németül, franciául. Vagy Petőfi Sándoréhoz. Pedig Petőfit gyerekkorában Selmece adták német szóra, verseit maga ültette át franciára Bem apó számára és Shakespeare-t fordította angolból. De nyugodtan böngészhetünk példák után az ugyancsak öt-hat nyelvből fordító Babits és Kosztolányi vagy Tóth Árpád műveiben is. Minő gazdagságait ásták ki ezek a magyar nyelvnek, amíg annyi különböző egyéniségű külföldi költőt „magyaroknak, magyarul” tudtak megszólaltatni.

Egyáltalán: minden idegen nyelv meg-tanulása kulturánkat viszi előbbre. Egy-gyel több ablakunk nyílik a világra, amelytől mi, nagy gyermekek, oly kevésbé ismerünk és oly hibásan képzelünk el! Ha valakit az elmúlt korszak társadalmi viszonyai meggátoltak a nyelvtanulásban, az nagy vétke az elmúlt korszaknak, de nem érdeme neki s legkevésbé olyan érdeme, hogy arra hivatkozva másokat kiutasíthasson az irodalomból.

(Egyébiránt ismertem valakit, aki szegény székely parasztság fia volt, in-gyen tanult az udvarhelyi kollégiumban s ott a maga szorgalmából négy nyelvet ta-

mult meg, tanító nélkül. Sem magyar nyelvérzékét nem rontotta el, sem népéhez nem vált hűtlenné. A neve: Benedek Elek. És vajjon ártott-e alapos francia műveltsége a juhász-sarjadék Ulyés Gyulának, vagy a proletár József Attilának?)

Hogy magyarokról ír-e az urbánus író? Igenis: elhanyagolhatóan csekély számú kivétellel, magyarokról, mert nem ismer igazán mást, mint magyar embert. S ha a föld népét vagy a munkást nem ismeri közelről: helyesen teszi, ha népi — vagy munkás — íróra bizza a megírását. De minden ország népességének meglehetősen nagy százaléka városi polgár vagy értelmiség. Ennek az osztálynak, vagy inkább emberfajtnak is megvannak a maga nagy kérdései, azokkal is foglalkozni kell valakinek.

S végül, hogy magyaroknak ír-e? Igenis, kivétel nélkül. Mert még a hírhedt „export-dramairodalom” sikerei is hazai talajban gyökereztek. A magyar „ösbe-mutato” sikere mindig elengedhetetlen uródeszka volt a világsikerhez.

Voltak idegen irányokat meggondolás nélkül majmoló urbánus írók. Népi író nehezebben eshetik dőzsatul ennek a fertőzésnek. De azért az idegen nyelvek nem tudása nem mentesíti tökéletesen: fordítás útján is elkaphatja a bajt! Egyébként az idegen-majmolók mindig rövidéletűek, kár sok szót vesztegetni rájuk.

Talán nem vesztegetném a szót erre a mostani dorong-suhogásra sem, hiszen ezzel igazi értékeket megsemmisíteni amúgy sem lehet. A közelmúlt fájdalmas tapasztalásai mégis szóra bírtak. Átéltünk már egy kultúra-gyilkos, könyv-égető korszakot. A dorongolóknak bizonyára nem jut eszébe, hogy megfordított előjellel ugyanazt cselekszik, amit az elmúlt, de minduntalan kísértő korszak kiszolgáltól cselekedtek.

Írók, egy valamit meg kell becsülnötök a másik íróban: a tehetséget. A tehetség erkölcsöt és felelősséget is jelent. Az erkölcs pedig azt, hogy hitünk szerint igazat írunk. S az igazság, amit művészi toll ír le, mindig és minden körülmények között szociális értékű igazság. A Szovjetunió tudta ezt, amikor klasszikusai sorába illesztette Puskin és Dosztojevszkijt.

Olyan gazdagok vagyunk mi, hogy meg-feledkezhetünk erről!

APRÓHIRDETESEK

ADAS-VÉTEL

VESZÉK és eladok használt ruhát, fe-hérneműt, Kossuth Lajos-utca 7, Domokos. 454

NAGYOBB árat fizetek mindenkinél! Férfi és női varrógépekért, kerékpárokért, kötőgépekért, alkatrészekért, fűkért. Weisz gépkereskedelem Kolozsvár, Horea-ut 56. 488

EZÜSTÖT magas áron vásárolunk. Urbansky és Kérdő ékszerüzlet, Szabadság-tér 24. szám. 879

ELADOK, veszek, cserélek autót, motorokat, mindennemű autós- és gépjárművet, gumikat, vegyi anyagokat, festékeket. Garázs, Mócsok-utca 64. 1005

PERZSASZÖNYEG, butor, írógép és egyéb értéktárgyak vétele és eladása. „Unicom”, Kossuth Lajos-utca 20. Telefon 508. 1067

KERESEK olajtömalmot teljes felszereléssel együtt. Cim a kiadóban. 1237

GYALUPAD, teljesen új, eladó. Weisz, Horea-ut 56. 1329

HASZNALT ruhákat és mindenféle használt dolgokat veszek és eladok. Szabadság-tér 19, Grünfeld. 1346

KESZPÉNZÉRT állandóan vásárolunk használt könyveket (regényeket, orvosi, művészeti, tudományos, lexikális munkákat stb.). Európa, Egyetem-utca 4. 284

MODERN hálók, rekamiék, kombinált szekrény, írógép, varrógép, Schöberl-ágyak, rádióasztalok, íróasztalok, szekrények, ebéd-lők, könyvszekrény stb. kaphatók Kanyarónál, Kossuth Lajos-utca 14. 1363

VARRÓGÉP, csónakos, eladó. Karolina-tér 8, Erdélyiné. 1332

ÚJ, modern konyhaberendezések festve eladók. Dávid Ferenc-utca 6. 1333

FARAGOTT kvadrátok, 5 1/2 négyzetméter, ablakpárkánykövel együtt eladó. Megtekinthető délután 4 órától. Vujcan (volt Cserel-utca) 43. Gr

KOMBINÁLT szekrény 800.000 lej, rekamléváz furniros 350.000, gyermekágy sodronnyal 160.000, perzsaöngyeg 250.000, konyhaszekrény 104.000, sodronnyos ágy 90.000, antik tükörös komód 130.000, maírác 20.000, asztal 35.000, szalonfülkör 80.000, ágy 30.000, ruhásszekrény 60.000, kárpitozott szék 40.000, kombinált szoba, ebédlő alkalmi áron eladó. „Unicom”, Kossuth Lajos-utca 20. Telefon 508. 1421

ÓCSKA ótmet magas áron megvásárolnak, ugyanott fayance kettős mosogató eladó. Simon és társai, Kossuth Lajos-utca 5, udvarban. 1404

ELADÓ 2 1/2—3 vagon prima transzport boroshordó, esetleg bérbeadó. Érdeklődni 863 telefonszámmal. 1404

ELADÓ 8 hengeres Ford-motor új dugattyúkkal, furva nem volt, teljesen felszerelve. Ugyanott komplett Klöckner-árváz differenciáljal, kabinnal és rakterülettel eladó. Cim a kiadóban. 1404

VESZÉK, eladok férfi, női ruhaneműt és ágyneműt. Weisz, Malom-utca 10. 1404

VESZÜNK csak jó állapotban lévő szép irodalmi, művészeti és tudományos könyveket, esetleg egész könyvtárakat és Révay lexikon-sorozatát. „Curier”, Dózsa György-utca 21. 1404

KOMBINÁLT szobaberendezést rekamlévaj, fotejjel, székekkel keresek kölcsöndíjért 6—12 hónapra tiszta új lakásba. Ajánlatokat kérek a kiadóba. „Szép butor” jeltégre. 1402

TEGLA és építkezési anyagok eladók. Horea-ut 62, bontásnál. 1427

EGY karikahajós szüllyesztős jó varrógép eladó. Érdeklődni délelőtt Méhes-utca 63 alatt. 1430

RÁDIÓ modern, 4-2 lámpás eladó. Szappan-utca 32. 1460

DALSZEKRÉNY erősítővel eladó. Malom-utca 24, asztalosműhelyben. 1441

ELADÓ tejtűfedő „Eternit” Miklóssynál, Kossuth Lajos-utca 22. 1503

ELADÓ három antik szekrény. Patá-utca 3, 1—3-ig. 1504

VESZÜNK kisebb-nagyobb vas vagy zománcozott lábasokat, fazekakat. Euza-utca 15. 1505

EGY mechanikus önszpanoló fűrőgép eladó. Görbe-utca 2. 1512

ELADÓ kombinált szoba, szőnyeg. Petőfi-utca 24, hájul az emeleten. 1513

SINGER karikahajós varrógép eladó. Cim a kiadóban. 1515

GYAKORLÓ zongora olcsón eladó. Cim a kiadóban. 1519

PHILIPS-rádió eladó. Mócsok-utca 58, házfelügyelőnél. 1520

EBEDLŐKREDENC márványlappal, belykebeli minőség, ajtótokok és ablaktokok jó állapotban eladók. Fellegvári-ut 85, házfelügyelőnél. 1523

VARRÓGÉP szüllyesztős kettős állapotban eladó. Dózsa György-utca 21. 1524

DÍOFURNIROS kombinált szekrény, rekamlé eladó. Both-utca 8, asztalosnál. 1524

EGY SINGER női varrógép legjobb kariban eladó. Deák Ferenc-utca 19, Poljak. 1524

HASZNALT ruhát veszek és eladok. Deák Ferenc-utca 18, Poljak. 1524

MODERN, új díorbahájó, 12 személyes asztal, kárpitozott szék, konyha és többféle butorok eladás miatt eladó. Hadak-utca 32, kettős autóbútorozással. 1527

MOLNÁR és PINTÉR

műmalom Kolozsvár

keres szakképzett

almolnárokat.

Bánátlak előlben.

Vezetőség.

100.000

(egyszáz ezer) lej jutalom azon becsületes megtalálónak, aki május 24-én Majális-, Mikó- és Fadrusz János-útvonalon elvesztett arany karkötő löherével megtalálta és azt a „Világosság” kiadóhivatalánál fennli jutalom ellenében visz-szaadja.

Teherautókkal szállításokat

legolesobbhan

Molnár Endre

szállítási vállalata végez.

Bartha Miklós-utca 13. Telef. 863

Hölgyek figyelmébe!

Shortok, fürdőruhák

a legmodernebb kiottelben

ROTSCHILD

fehérneműszalonban készülnék. — Bolyai-utca 4 szám.

Francia-svájci hölgy 36 éves nevelőnői vagy magános-nál háztartásnői állást vállal.

Megkereséseket New-York szálloda főportásánál.

S P O R T É L E T

Hármas labdarugómérkőzés, motor- és kerékpárverseny a mai sportműsoron

KOLOZSVAR. — Kolozsvár vasárnapi sportműsora igen érdekes és változatos. Délelőtt 10 órakor a Feleki-hegytetőn rendez meg a Moto Klub motorkerékpáros házi versenyét, amelyre az egyes kategóriákban 27 benevezés történt. A versenyt nagy érdeklődés előzi meg.

A városi sporttelepen délelőtt 10 órakor a Vasas 3000 méteres távon tehetségkutató kerékpárversenyt rendez.

A városi sporttelepen hármass labdarugómérkőzés lesz ma délután. Fél 3 órakor a Ruhtextil—Schullj-kendőgyár mérkőzést játsszák le, majd fél 5 órakor a Játékvezető Testület labdarugócsapata a Victoria-öreggek ellen játszik. Fél 6 órakor Orosz Gábor vezetésével kerül lejátszásra a Victoria—Sanitas-Haggibbor barátságos mérkőzés, amelyre mindkét csapat több új játékosal megerősítve áll ki.

SPORTHIRADÓ

Dermata—Orion barátságos labdarugómérkőzése lesz ma, vasárnap délelőtt 10 órakor a Dermata-pályán.

A Vasas szurkolói vasárnap délelőtt 10

órákor az egyesület Fürdő-utca 27. szám alatti helyiségében fontos értekezést tartanak, melyre az összes tagok pontos megjelenségét kérik.

Az „Agudat Israel” női osztálya május 26-án, vasárnap délután 5 órakor az Eötvös-utca 12 szám alatti helyiségében

fagyalt-délután rendez.

árvái és beteget javára. Minden zsidó testvér szívesen lát a Vezetőség.

Zene

A nyári estéket töltse a

Tánc

!!

BÉKE KERTHELYISÉGBEN!

Marcus 6-utca (Szentegyház) 34

Rossz idő esetén az emeleten kellemes étterem-helyiségek. (Zsidó menza).

Külön italok, hideg és meleg konyha, figyelmes kiszolgálás!

Harry hangulat-zenekara szórakoztat. — Andrée Ducy énekel.

